

ARKITEKTEN

Okt. 2017

08

Vol. 119

JAPAN

BYEN ER MEST FOR DRENGE

Af Tobias Moe Hoffmeyer

Parkourbaner og skateramper dominerer, når der indrettes legepladser i offentlige rum. Men forskning peger på, at især piger i teenagealderen har svært ved at tage ejerskab og generelt er mindre fysisk aktive end jævnaldrende drenge. Arkitekten interviewer Pernille Clifforth og René Kural om kønsperspektivets potentiale for byrumsdesign.

Et eksempel på et af de mere afgrænsede rum, som mange piger efterspørger.
Foto: Leif Tuxen

OM PERNILLE CLIFFORTH OG KVINDERS
BYGGEFORUM
Arkitekt MAA

Medstifter af gruppen Kvinders Byggeforum, en organisation, der ønsker at diskutere det fysiske miljø ud fra et magtkritisk og feministisk perspektiv. Bl.a. ved at synliggøre kvinder i og agere netværk på tværs af byggebranchen, arrangere forelæsninger og være en stemme i samfundsdebatten.

OM RENÉ KURAL OG APEN
Arkitekt og ph.d.

Leder af forskningsenheden Activity- and Health-enhancing Physical Environments Network (APEN), et tværfagligt samarbejde mellem Syddansk Universitet, Københavns Universitet, Sektion for Landskabsarkitektur og Planlægning, samt KADK. Gruppen forsker i aktivitetsfremmende miljøer for seniorer og børn/unge. Støttet af Lokale og Anlægsfonden, TrygFonden og Velux Fonden. René driver desuden tegnestue i eget navn.

BAG DISSE MURE GEMMER SIG MERE END 2.000 KUNSTVÆRKER.

Og mere end 1.500 mesterværker fra tyske ingeniører.

Når der hænger uvurderlige kunstsatte på væggene, kan det betale sig at investere i den allerbedste kvalitet og sikkerhed. Derfor satsede bygherren lige fra begyndelsen på Viega Profipress (efter US-standard) ved opførelse af det smukke Dalí Museum. Den patenterede SC-Contur gør upressede forbindelser synlige, og sikrer en garanteret tæt installationen fra start. Innovation, når det er bedst. **Viega. Connected in quality.**

Dalí Museet, St. Petersburg, Florida, USA

© Architects, Design: HOK

viega.dk/Om-os

viega

Er vi gode nok til at indtænke køn, når vi planlægger det offentlige rum i Danmark?

PC Nej. Nu har jeg for nylig afsluttet min uddannelse på KADK, og her har det f.eks. aldrig været et emne, der er blevet talt om. Men jeg synes, at det går fremad. Vi oplever en stigende opmærksomhed omkring organisationen Kvinders Byggeforum. Der er mange, som gerne vil snakke med os om de her ting, og det er enormt positivt.

RK Nej, bestemt ikke. Der har været en tendens til vanetænkning, når man designer især aktivitetsrum. For det er jo ikke sikkert, at alt skal være i høj puls med skate- eller basketballbaner. Der kan være mange andre ting, der får folk til at komme ud og måske bare mødes. Heldigvis mærker jeg nu, at flere arkitekter begynder at erkende, at de ikke ved alt, og det er en positiv udvikling. Jeg bliver f.eks. ofte kontaktet af tegnestuer, som gerne vil trække på vores viden i forbindelse med en prækvalifikation eller konkurrence.

Hvilke konsekvenser har det i din optik?

PC Når vi ikke overvejer, at der skal være lige muligheder for alle typer borgere, så bliver der én type borgere, der konstruerer offentligheden. Hvem har lov til at være synlig i byrummet? Der ligger en magt i det. Det betyder meget, hvilke forbilleder man har at se på i det offentlige rum. Grundlæggende betyder det i hvert fald, at vi som kvinder ikke har mulighed for at opleve byen på samme måde, fordi vi ikke har lov til at agere på samme måde.

RK I værste fald risikerer man at ekskludere visse grupper. Og her kan man både tale om piger og især teenagepiger, men også om andre grupper som seniorer, folk med funktionsnedsættelse eller indvandrere. Igen fordi man designer ud fra noget, man tror, og ikke noget, man ved. Som eksempel lavede en af mine ph.d.-studerende, Karen Thorkenholdt, sammen med adfærdsforsker Gert Allan Nielsen et studie af tre byrum i København publiceret i rapporten Byens bevægelsesrum. I to af dem var der en dansescene. De observerede mere end 2000 menneskers aktivitetsmønster på pladserne, og dansescenen var kun i brug én gang. For hvem stiller sig op og danser helt alene i det offentlige rum, medmindre der lige er Distortion eller karneval? Ingen.

Undersøgelser fra bl.a. Idrættens Analyseinstitut peger på, at piger ofte foretrækker mere afgrænsede rum, hvor de kan samtale. Hvorfor kan en parkourbane f.eks. ikke være et lige så egnet rum for piger som for drenge?

PC Jeg vil gerne spørge til, hvordan vi bruger de undersøgelser. Det er positivt, at de bliver lavet. Men hvis de siger, at kvinder ofte opfører sig mere indadvendt, end mænd gør, hvad betyder det så for, hvordan man som kvinde tænker, at det er acceptabelt at opføre sig i byrummet? Det bliver hurtigt et billede, som reproducerer sig selv igen og igen.

RK Jeg plejer at sige, at mændene bemægtiger sig byen, mens pigerne surfer den. Der skal mange parkourbaner til, før pigerne får lov at komme til. I de undersøgelser, vi har lavet på Center for Idræt og Arkitektur, er der noget, der tyder på, at pigerne sidder og venter, til parkouranlægget bliver ledigt, og så er de der, indtil hankønnet igen vender tilbage. Mange piger er meget sociale i deres tilgang, de vil gerne være sammen med andre og er derfor ikke nødvendigvis interesseret i at have høj puls.

Hvad kan man gøre for at gøre det mere oplagt for piger at bruge byens faciliteter?

PC Ambitionen bør være at skabe et rum, hvor der er frit valg på alle hylder uanset køn og andre identitetsmarkører. Det handler om ejerskab og om at give magten tilbage til dem, der ikke har den i dag. Det kan godt være, at der skal være flere af de her afgrænsede rum, som nogle foretrækker. Det er fint. Men de skal ikke defineres som pigerum. Der kan også være nogle indadvendte drenge, som ikke har lyst til at fare rundt på en parkourbane. Det problematiske ved den strategi er bare, at den ikke tilbyder nogle nye kønsroller. Den siger bare: Det er sådan her, man opfører sig som kvinde i byrummet.

RK Måske skal man forsøge at skabe nogle lidt anderledes rum, måske endda i samarbejde med kvinderne selv. Omvendt skal man selvfølgelig være opmærksom på, at mennesker efterspørger dét, de kender. Jeg var til en park-konference i Aarhus for nylig og spurgte ud i salen, hvor der vel sad en 40-60 kvinder, om, hvad de lagde vægt på i forhold til at færdes i det offentlige rum. Svarene fra de kvinder, der tog ordet, var: tryghed og frygten for at blive udstillet. Jeg har svært ved at se, at det skulle være knyttet til andet end køn.

Så svaret er lidt både og. Vi bør benytte de forskningsresultater, der foreligger. Gå til dem med et grundigt kritisk blik, og så erkend, at der trods alt stadig er forskel på kønnene. Personligt er jeg ikke sikker på, at vi skal udligne det. Det har sin charme og kan bidrage til nogle mere varierede byrum.

Samtidig tror jeg også, det er nødvendigt at kigge på alt det, der er uden om byrummet. For tiden bygger vi flest boliger til kernefamilier. Det er med til at ensrette den by, vi bor i. Måske kunne man også begynde at overveje at bygge nogle boliger, der gjorde det muligt at bo på en anden måde end i kernefamilien. Det kunne skabe rum for nogle andre måder at have kønsidentitet på, også i byrummet.

Træ er trendy.

*Intro by Kvänum er så meget mere -
det er mødet med skoven, med skyggen og vandet.
Det er erindringen om lyset gennem træernes grene.*

KVÄNUM KØKKEN KØBENHAVN Strandvejen 145, Hellerup. TEL 33322288
KVÄNUM KØKKEN ÅRHUS Skt Pauls Kirkeplads 7, Århus. TEL 86174288

www.kvaenumkoken.dk

Hvis man kigger på plantegninger fra nybyggeri i f.eks. Nordhavn, er det tydeligt at se, at det er en bolig bygget til to voksne og deres børn. Det er endda markeret med de møbler, der er tegnet ind i planen: en dobbeltseng i det ene soveværelse og en enkelt seng til børnene i de resterende værelser.

Der er ingen fællesområder – i hvert fald ikke indenfor. Jeg tror, at det er med til at reducere mængden af (køns)roller, vi kan tage på os, når vores boliger er så ens. Og jeg tror også, at vi udelukker dem, der ikke har lyst til eller mulighed for at bo i den konstellation. Er det virkelig ideelt for voksne mennesker altid kun at bo maks. to sammen? Eller kunne man forstille sig andre større fællesskaber. Eller mulighed (også økonomisk) for at bo helt alene?

Dorte Mandrup's byggeri Lange Eng er jo et forsøg på at bygge en mere kollektiv boform, dog stadig med en vis hensyntagen til kernefamilien. Den slags byggeri kunne jeg godt tænke mig at se flere af også i byen. Det kan man gøre på uendelige mange måder og i forskellige grader, og også mere radikalt, end man ser det i Lange Eng.

I Sverige opererer man med et såkaldt 'jämsällhetsprincip', som påbyder offentlige myndigheder at udarbejde strategier for, hvordan de vil sikre ligestilling og mangfoldighed. Det gælder også fysisk planlægning og udvikling. Kunne det være relevant herhjemme?

PC Selvfølgelig kunne det være relevant at have ligestilling – og ikke bare mellem kønnene, men generelt – som strategisk parameter i den fysiske planlægning. Ligesom vi har lovgivning om kulturarv og alle mulige andre ting, som vi har besluttet at lægge vægt på i byggeriet og i samfundet.

RK Jeg synes, nøglen ligger i at sikre tilgængelighed for alle og ikke ekskludere minoriteter. Jeg ville dog være lidt bekymret for at sætte et specifikt kønsparameter op. For nogle mennesker er dørtrinnet den største barriere for at komme ud og mødes med andre. Derfor er version 3.0 af moderne byplanlægning en integration af aktivitetsmuligheder direkte i planlægningen, hvor det er nemt og oplagt at bevæge sig i det offentlige rum. Her er København et skoleeksempel, f.eks. havnebadet, det at du kan svømme direkte uden for din bolig. Eller alle de mange motionsløb, der er i byens gader, det er jo fantastisk. Vi skal ikke mange år tilbage tiden, før man blev set på med undren, hvis man gjorde den slags. Endelig er cykelbroerne i hovedstaden et scoop, nærmest et symbol på bevægelse for byen.

Skovloopet er tegnet af Vega Landskab. Ifølge skolen selv har det også lokket flere af pigerne ud af klasselokalerne. Foto: Leif Tuxen

Lokale- og Anlægsfonden har fokus på pigers aktivitet i det offentlige rum. Fonden har bl.a. støttet udviklingen af skolegården til Skørping Skole, hvor et skovloop udnytter den tilstødende skov bedre og tilbyder et mere varieret bevægelsesrum. Foto: Leif Tuxen

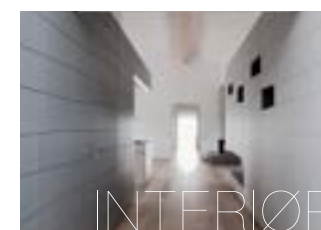
SWISS
pearl®

Designing lasting values

Swisspearl - verdens førende producent af high-end fibercement facadeplader. Alene i Danmark er der igennem de sidste 15 år monteret mere end 1.000.000 m² Swisspearl plader, på bygninger vi med stolthed viser frem. Swisspearl er mere end facader. Vi leverer også kvalitet til bygningers indvendige beklædning: vægge, lofter og gulve. Med udgangspunkt i samme råmateriale, kan vi tilbyde Garden & Design-serierne, der omfatter inventar, møbler, pletter og kummer i fibercement til både inden- og udendørs brug.

For yderligere information, besøg www.swisspearl.dk – eller kontakt din Swisspearl konsulent på tlf. 70 70 76 95.

www.swisspearl.dk

blog.swisspearl.com

[@SwisspearlOfficial](https://www.facebook.com/SwisspearlOfficial)

[@Swisspearl](https://www.linkedin.com/company/Swisspearl)